

A „kegyes” halál (eutanázia)

Sorozatunknak – amelyben a Romániai Református Egyház bioetikai kérdésekkel kapcsolatos tanítását igyekszünk közelebb vinni egyházunk tagjaihoz – következő, harmadik fejezete az úgynevezett kegyes halálról, az eutanáziáról szól. Az első fejezet, mely a tavaly karácsonyi lapszámban jelent meg, arra tanított, hogy az élet Istené. Az idei húsvéti lapszámban megjelent második fejezet a művi terhességmegszakítás, az abortusz kérdésében igyekezett helyes állásfoglalásra vezetni minket.

■ Az eutanázia görög szóösszetétel, melyben az „eu” azt jelenti: jó, a „thanatosz” pedig azt, hogy: halál. Egyházunk bioetikai tanításának megfogalmazása szerint: „Általános értelemben eutanáziának nevezik az életet fenntartó orvosi eszközök igénybevételeének megszüntetését, illetve azokat a beavatkozásokat, amelyek az életük végéhez közeledő emberek szenvedéseit hivatottak rövidíteni, éspedig az érintettek beleegyezésével.”

Ahhoz, hogy az eutanáziáról szóló tanítást megértsük, tekintünk vissza egy kicsit az első fejezetre. Elsősorban azért, mert csak úgy tudunk helyes következtetést levonni az emberi élet befejezésével kapcsolatban, ha nem tévesztjük szem elől, hogy honnan ered, és ki a tulajdonosa ennek az életnek. Másodsorban pedig azért, mert az első fejezet egyik megállapítása az volt, hogy az étellel és halállal kapcsolatos kérdések akkor merülnek fel az emberben, amikor valami halálfélelmet okoz neki.

Nos, létezik olyan elkeseredettség, amely a halálfélelmet is képes legyőzni. Képes a halálfélelmet legyőzni a reménység és a bizalom is, ez a jobbik eset, de van rosszabbik eset is, amikor a halálfélelem mélységéből az ember még mélyebbre süllyed. Ezzel a mélységgel nagyon nehéz megbirkózni. Onnan nagyon nehéz felemelkedni. Hívónek és hitetlennek egyaránt.

Mi itt most az istenfélő olvasókhöz szólunk elsősorban. Szeretnénk biztatni, hogy amikor megtapasztalják az ilyen mélységeket, akkor azt tegyék, amit Dávid: „A mélységből kiáltok hozzád, Uram!” (130. zsoltár). Kettős üzenete van Dávid vallomásának: az egyik, hogy még az az ember is, aki olyan szoros kapcsolatban van Istennel, mint Dávid, az is juthat mélységbe. A másik, hogy az az ember, akinek kapcsolata van Istennel, a mélységben sem esik kétségbe, hanem Istenéhez kiált.

Azok az emberek, akik Isten nélkül szemlélik a világot és élnek életüket, abban a helyzetben, amikor eutanáziáról beszélhetünk, nagy bajban vannak. Az istenfélő embernek ebben a mélységben is, ahova már szeretteik sem kísérhetik, van kihe fordulnia. Maga mellett tudhatja Istenét, aki teremtetője, gondviselője és megváltója, egyszerűen tulajdonosa is. Nem arról van szó, hogy az istenfélő emberek mind jók, az isten-tagadók vagy közömbösek pe-

Elmúlás. A passzív eutanáziát nem utasítja el a református egyház

dig mind rosszak, mert ez nem így van. Nagyon sok istentagadó vagy ebben a tekintetben közömbös ember egészen jóindulatú, másrészt sok keresztyén ember magatartása megbotránkoztat. Sokkal inkább arról van szó, hogy aki ismeri Istent és bízik benne, annak a legnagyobb lelki mélységben, válságban is van menedéke, mentőkötele. Tudja, hogy Isten ott sem hagyja magára, még ha a látszat ennek ellenkezőjét mutatja is. Igazán az lenne jó, ha mindenki megismerné Istent és bízna benne. Akkor sok olyan dologról, mint az eutanázia, nemcsak hogy nem kellene beszélnünk, hanem maga a fogalom sem létezne. Ezt az ismeretet és bizalmat együttesen hitnek nevezzük. A hit a Szentírás szerint Isten ajándéka, annak adja, akinek akarja. Viszont sokat tehetünk érte mi magunk is. Kérhetjük, amint egy beteg gyermek édesapja kérte, hogy fia meggyógyulhasson: „Hiszek, Uram! Légy segítségül az én hitetlenségemben!” (Mk 9,24). Lehet növelni, ahogy az apostolok kérték Jézustól: „Növeld a hitünket!” (Lk 17,5). Bár a méretek itt megtévesztőek, mert Jézus feleletéből az derül ki, hogy egy mustármagnyi hit is rendkívüli dolgokra képes, sokszor azonban még ez is hiányzik. A legfontosabb, amit tehetünk a hitünkért az, hogy tápláljuk. Csak így marad életben, csak így lesz élő hit. Ha pedig a hit ismeret és bizalom, akkor erre a kettőre kell figyelniünk. Gyarapítsuk az ismeretet, és ez segíteni fog abban, hogy egyre merészebben bízzunk Istemben.

De itt élünk, ebben a világban, amelyet ilyenné tett az engedetlenség, vagy ahogy a Biblia legtöbbször említi, a bűn. Ez az engedetlenség öröklődik az

emberben, természetévé válik. Ebben a világban kialakítottak egy olyan beavatkozást, melyet orvosokkal hajtatnak végre, amellyel előidézik azoknak az embereknek a halálát, akik a szenvedés mélységét nem bírják vagy nem akarják tovább elviselni. Például halálos injekciót fecskendeznek beléjük. Ezt a beavatkozást több államban törvényesítették, és igen sokan élnek ennek lehetőségével. És ezt nem tartják sem gyilkosságnak, sem öngyilkosságnak.

Az eutanázia fogalmának azonban ennél tágabb a köre. A sokféleképpen gyakorolt eutanáziának három fő módozatát különböztetjük meg: 1. aktív eutanázia; 2. passzív eutanázia; 3. az életet fenntartó orvosi eszközök kikapcsolása. Egyházunk bioetikai tanítása leírja ennek a három módozatnak a tartalmát: „Aktív eutanáziának nevezünk minden olyan külső beavatkozást, mely a szenvedések megszüntetése érdekében a beteg halálát idézi elő (pl. „altató injekció” beadása). A passzív eutanázia lehetősége az orvostudomány fejlődése nyomán állt elő. Eszerint passzív eutanáziának tartjuk az életmentő orvosi beavatkozások, illetve az életet fenntartó orvosi készülékek visszautasítását. Ebben az értelemben a 20. század előtt a legtöbb olyan halál, amelyet ma passzív eutanáziának tekinthetünk, természetes halál volt, hiszen nem léteztek azok a készülékek, amelyekkel a beteget ma akár évtizedekig is életben lehet tartani. Az életet fenntartó orvosi eszközök kikapcsolása nem az első, hanem a második emberi beavatkozás. Az első beavatkozás ugyanis az, amikor a beteget – aki e nélkül nem maradna életben – orvosi eszközök segít-

ségével művileg életben tartják. Amikor ez az életben tartás reménytelenné vagy értelmetlenné válik, akkor következik be a második beavatkozás: az életet fenntartó készülékek kikapcsolása. Ilyen esetekben a felelősség vállalása elsősorban azokat illeti, akik az első beavatkozást, az élet meghosszabbítását is végezték.”

Ismét visszautalva az első fejezetre, azt olvassuk benne, hogy az emberi élet nem fejeződik be a meghalással, tovább folytatódik az örökkévalóságban. Az örökkévalóságban két lehetőség van a folytatásra: örök üdvösség vagy örök kárhozat. Jézus Krisztus váltsága lehetővé teszi, hogy az örökkévalóságban életünk az üdvösségben folytatódjék. Ennek feltételeként azt állítja elénk, hogy higgyünk benne. Eszerint az üdvösségünk érdekében, mely az örökkévalóságban vár ránk, de hitvallásunk szerint már e mostani életben is érezhetjük szívünkben a kezdetét, oda kell figyelniünk arra, hogy miként élünk. És minden bizonynyal arra is, hogy miként halunk meg. Nagy különbség van Jézus halála, amely nem nélkülözte az ártatlanul szenvedést, de az engedelmességet sem, és a Júdásé között, amely az egyedül maradt áruló szenvedésével párosult, az engedelmesség pedig hiányzott belőle. A kíváncsatos az Ábrahám halála lenne: „És elhunyt Ábrahám, meghalt jó vénségben, öregén és betelve az étellel”, de ez nem mindenkinek adatik meg. Ha nekünk sem adatik meg, adjon erőt az elviseléséhez az, hogy Jézusnak sem adatott meg. Viszont az emberi étellel szemben semmi sem követhető el, ami ellentmond a Ne ölj! parancsolatnak. Ebbe

a parancsolatba az is beletartozik, hogy: „... magam rontására ne törjek, önmagamát könnyelműen veszedelembe ne ejtsem.” (Heidelbergeri Káté 105. kérdés)

Álláspontunk az eutanázia tekintetében, a fentieknek megfelelően, a következő: 1. Az aktív eutanázia olyan formáit, melyek cselekvő módon kioltják a beteg életét, nem fogadhatjuk el. 2. A passzív eutanáziát, mely azt jelenti, hogy a beteg nem kíván orvosi beavatkozásban részesülni, hanem az Isten által számára rendelt időben az Ő felséges színe elé kíváncsodik, nem utasítjuk el, hanem emberi és keresztyén jogként értelmezzük. 3. Az olyan esetekben, amikor az életfunkciókat fenntartó készülék kikapcsolásáról kell dönteni, azt tartjuk helyesnek, hogy addig működtessék a készüléket, addig tartsák életben a beteget, amíg egyértelműen úgy látják: nem a szenvedéseit, hanem az életét hosszabbítják meg.

Pünkösöd ünnepe Szentlélek kitöltetésének ünnepe. Ez nemcsak azt jelenti, hogy az apostolok idejében beteljesült Jézus Krisztus ígérete, hogy mennybemenetele után elküldi a Vigasztalót, Szentlelket, hanem azt is, hogy a Mindenható Isten Szentlelke ma is munkálkodik azokban az emberekben, akik ezt engedik. Szentlélek munkálja azt, hogy az amúgy csüggedt, kiábrándult, félelmekkel és aggodalmakkal megtelt ember reménységet, bizalmat és vigasztalást kapjon.

Hozza az idei pünkösöd ezeket a lelki ajándékokat elsősorban a halálos ágyukon fekvőknek, de mindannyiunknak is!

Ágoston Attila
szászfenesi lelképásztor